

OPENBOOK
Ανοικτή Βιβλιοθήκη

Μετάφραση:

Χριστίνα Μαρκουλάκη
Κώστας Στοφόρος

Εικονογράφηση:

Στεφανία Βελδεμίρη

Το Σπαρματσέτο

Ένα άγνωστο παραμύθι του **Χανς Κρίστιαν Άντερσεν**

OPENBOOK

Ανοικτή Βιβλιοθήκη

www.openbook.gr

Το Σπαρματσέτο

Ένα άγνωστο παραμύθι του Χανς Κρίστιαν Άντερσεν

 Παρακαλούμε σκεφτείτε το περιβάλλον πριν εκτυπώσετε

Το Σπαρματσέτο

Ένα άγνωστο παραμύθι του Χανς Κρίστιαν Άντερσεν

ISBN 978-960-99990-9-0

Ανοικτή Βιβλιοθήκη OPENBOOK

Μετάφραση:

Χριστίνα Μαρκουλάκη [<http://markakischool.blogspot.gr>]

Κώστας Στοφόρος [<http://stoforos.blogspot.gr>]

Εικονογράφηση:

Στεφάνια Βελδεμίρη [<http://stefaniaveldemiri.blogspot.gr>]

Σχεδιασμός εξωφύλλου:

Λευτέρης Παναγουλόπουλος [www.leftgraphic.gr]

Επιμέλεια έκδοσης:

Γιάννης Φαρσάρης [www.open-sesame.me]

Το παραμύθι *Το Σπαρματσέτο του Χανς Κρίστιαν Άντερσεν* διανέμεται ελεύθερα στο Διαδίκτυο σε μορφή ψηφιακού βιβλίου με άδεια **Creative Commons**

[Αναφορά δημιουργού - Μη Εμπορική Χρήση - Όχι παράγωγα έργα]

Πρόλογος

Κώστας Στοφόρος

Τα παραμύθια του είναι πάντα εδώ. Στους πολύτιμους θησαυρούς που κουβαλάει κανένας μέσα του. Παραμύθια που σε οδηγούν ανοίγοντας ένα διαφορετικό μονοπάτι. Έξω από τους συνηθισμένους δρόμους. Είναι παράξενο, αλλά σε μεγάλο βαθμό είμαι ό,τι είμαι χάρη σε αυτά τα παραμύθια του Άντερσεν, που μαζί με του Όσκαρ Ουάιλντ είναι τα πιο αγαπημένα μου...

Χάρη στα **Καινούρια ρούχα του αυτοκράτορα** ανακάλυψα κι εγώ τη γύμνια της εξουσίας, αλλά και το γεγονός ότι οι περισσότεροι άνθρωποι εθελουφλούν. Ή βλέπουν αυτό που τους λένε οι άλλοι ότι πρέπει να δουν. Ανακάλυψα όμως και τη δύναμη που έχει ο καθένας όταν υψώνει τη φωνή του: «Ο βασιλιάς είναι γυμνός!»

Η **Βασίλισσα του χιονιού** –για κάποιο λόγο κάποτε το πιο αγαπημένο μου παραμύθι απ’ όλα- μου έμαθε πόσα μπορεί να κάνει η αγάπη. Που χωρίς αυτή γίνεσαι «χαλκός ηχών ή κύμβαλον αλαλάζον»

Στη **Βασιλοπούλα και το μπιζέλι** βρήκα την πηγή της έμπνευσης για να γράψω το «Κόκκινο παραμύθι» και αν αρχίσει ένα απίστευτο, μαγικό ταξίδι με τις ζωγραφιές της Στεφανίας Βελδεμίρη που έχει εικονογραφήσει κι αυτό εδώ το βιβλιαράκι...

Η **Τοσοδούλα**, τόσο τρυφερή, τόσο πονετική, τόσο μικρούλα, μου φέρνει στο νου πάντα τα «Κλασικά εικονογραφημένα», όπου την πρωτοδιάβασα...

Και τι να πω για το **Κοριτσάκι με τα σπέρτα**; Η κοινωνική αδικία που πρέπει να σβήσουμε. Ο δίπλα μας που πρέπει να στηρίξουμε. Και φυσικά ο κόμπος στο λαιμό...

...που γίνεται δάκρυα στον **Μολυβένιο στρατιώτη**, που ακόμη και σήμερα μου είναι αδύνατον να τον διαβάσω ασυγκίνητος. Όταν λιώνουν στη φωτιά η μπαλαρίνα και ο στρατιώτης, λιώνεις κι εσύ που το διαβάζεις. Και θες να εξαφανίσεις για πάντα τους κακούς κλόουν...

Το **Αηδόνι του Βασιλιά** μου θυμίζει πάντα πόσο εύκολα θαυμάζουμε ευτελή είδωλα. Πόσο συχνά το αληθινό μας φαίνεται άσχημο. Πόσο συχνά προσπερνάμε την πραγματική ομορφιά λατρεύοντας πράγματα μηδαμινά...

Όσο για το **Ασχημόπαπο**, θα ήταν ένα καλό σύγχρονο μάθημα για το ρατσισμό. Διότι το «διαφορετικό» συχνά είναι πολύ καλύτερο από αυτό που εμείς απλά έχουμε συνηθίσει να βλέπουμε.

Και η **Μικρή γοργόνα**; Δεν την άφησα τυχαία για το τέλος. Απλά νομίζω πως την είχα ερωτευθεί! Από τότε ήθελα με όλη τη δύναμη της ψυχής μου να υπάρχουν στ' αλήθεια γοργόνες. Αλλά να μη θυσιάζονται για πρίγκιπες!

Και τώρα το **Σπαρματσέτο**. Το κερι που καίγεται φωτίζοντας τον κόσμο: «*Αν δεν καώ εγώ. Αν δεν καείς εσύ. Αν δεν καούμε εμείς Πώς θα γενούν τα σκοτάδια λάμψη*», όπως γράφει κι ο άλλος αγαπημένος ποιητής και παραμυθιάς Ναζίμ Χικμέτ.

Σπαρματσέτο. Το χαμένο παραμύθι που ανακάλυψε λίγο πριν τα Χριστούγεννα του 2012 ο Δανός ιστορικός Έσμπεν Μπράγκε, μελετητής του Άντερσεν, στο Εθνικό Αρχείο της Δανίας μέσα σε κούτες που περιείχαν κειμήλια οικονομικά εύρωστων οικογενειών της Οντένσε, γενέτειρας του Άντερσεν... Το παραμύθι αυτό το αφιέρωσε στη χήρα του πάστορα με το όνομα Μπούνκεφλοντ, που έμενε απέναντι από το σπίτι της οικογένειες και ο Δανός συγγραφέας συνήθιζε να πηγαίνει σε αυτήν για να διαβάσει και να δανείζεται βιβλία. Οι ειδικοί πιστεύουν πως αυτό το πρώτο παραμύθι γράφτηκε όταν ήταν ακόμη στην εφηβεία και πήγαινε σχολείο.

Η Χριστίνα Μαρκουλάκη μετέφρασε με αγάπη το παραμύθι από τα αγγλικά, το κουβεντιάσαμε παρέα λέξη τη λέξη και η Στεφανία Βελδεμίρη ανέλαβε την ...εύκολη δουλειά να το εικονογραφήσει (όπως λένε οι μαθητές της Χριστίνας στο Ηράκλειο της Κρήτης). Ο Γιάννης Φαρσάρης ανέλαβε να το επιμεληθεί διαδικτυακώς και να το ανεβάσει στην ανοικτή βιβλιοθήκη Openbook...

Έτσι, με συνεργασία Ηρακλείου, Αθήνας και Θεσσαλονίκης, φτάσαμε σε αυτό που βλέπετε σήμερα...

Χανς Κρίστιαν Άντερσεν

Το Σπαρματσέτο

Τσιτσίρισε καθώς οι φλόγες τύλιγαν το καζάνι... Ήταν η κούνια του Σπαρματσέτου. Και από τη ζεστή κούνια βγήκε ένα κεριά χωρίς φεγάδι. Συμπαγές, λαμπερό, λευκό και λεπτό, ήταν έτσι φτιαγμένο ώστε έκανε όσους το έβλεπαν να πιστεύουν πως υποσχόταν ένα λαμπερό, ακτινοβόλο μέλλον. Και πίστευαν πως ήταν μια υπόσχεση που αυτό το κεριά θα ήθελε πραγματικά να κρατήσει και να υλοποιήσει.

Το πρόβατο- ένα καλό μικρό προβατάκι- ήταν η μητέρα του κεριού κι ένα χωνευτήρι ο πατέρας του. Από τη μητέρα του τού είχε πάρει ένα λαμπερό λευκό σώμα και μια υποψία για το τι είναι ζωή, αλλά από τον πατέρα του είχε πάρει τη λαχτάρα για τις πύρινες φλόγες, που θα διαπερνούσαν τελικά το μεδούλι του και θα το έκαναν να λάμπει στη πραγματικότητα.

Έτσι γεννήθηκε και μεγάλωσε • και με τις μεγαλύτερες και λαμπρότερες προσδοκίες, ρίχτηκε μέσα στη ζωή. Εκεί γνώρισε, τόσα, μα τόσα πολλά παράξενα πλάσματα κι απέκτησε σχέσεις μαζί τους, θέλοντας να μάθει για τη ζωή - και ίσως να βρει το μέρος στο οποίο θα ταίριαζε καλύτερα. Όμως, το Σπαρματσέτο είχε τόσο πολλή πίστη στον κόσμο που νοιαζόταν μόνο για αυτόν και όχι για το ίδιο. Ένας κόσμος που αδυνατούσε να καταλάβει την αξία του, κι επομένως προσπαθούσε να το χρησιμοποιήσει για δικό του όφελος, κρατώντας το με λάθος τρόπο • μαύρα δάχτυλα που άφηναν όλο και μεγαλύτερα σημάδια στη κάτασπρη παρθενική του αθωότητα, που τελικά ξεθώριασε, εντελώς καλυμμένη από τη βρωμιά του γύρω κόσμου που είχε έρθει υπερβολικά κοντά • πιο κοντά απ' ό,τι μπορούσε να αντέξει το κερί, αφού ήταν ανίκανο να ξεχωρίσει τη βρωμιά από την αγνότητα - αν και παρέμενε πεντακάθαρο και άθικτο εσωτερικά.

Οι φεύτικοι φίλοι ανακάλυψαν ότι δε μπορούσαν να αγγίξουν τον βαθύτερο εαυτό του και θυμωμένα πετούσαν το κερί παράμερα λες κι ήταν κάτι άχρηστο.

Το λερωμένο και λιγδιασμένο δέρμα του κράτησε όλους τους καλούς μακριά-φοβισμένοι καθώς ήταν μη τυχόν λερωθούν από τις βρωμιές και τους λεκέδες- και στέκονταν μακριά από το κερί.

Έτσι ήταν λοιπόν το Σπαρματσέτο, μοναχό και έρημο, χωρίς να ξέρει τι να κάνει. Καθώς οι καλοί το είχαν απορρίψει, καταλάβαινε τώρα πια ότι το μόνο που είχε καταφέρει ήταν να δυναμώνει τους κακούς . Ένιωθε τόσο απίστευτα δυστυχημένο, επειδή είχε ξοδέψει τη ζωή του ανώφελα - στη πραγματικότητα, ίσως και να είχε βλάψει και πολλούς από τους γύρω του. Απλά δεν μπορούσε να καταλάβει για ποιο λόγο είχε γεννηθεί ή πού ανήκε • για ποιο λόγο είχε έρθει σε αυτή τη γη. Ίσως ο σκοπός του ήταν να καταστρέψει τον εαυτό του και άλλους.

Όλο περισσότερο, όλο και βαθύτερα, το κερί αναλογιζόταν - αλλά όσο περισσότερο σκεφτόταν την ύπαρξή του, τόσο πιο απελπισμένο ένιωθε, χωρίς να μπορεί να βρει τίποτα καλό, καμία ουσία στον εαυτό του, κανένα πραγματικό σκοπό για την ύπαρξη που του είχε δοθεί με την γέννηση του. Λες και το στρώμα βρωμιάς να είχε καλύψει ακόμη και τα μάτια του.

Τότε όμως συνάντησε μια μικρή φλόγα, ένα τσακμάκι. Αυτό γνώριζε το κερί καλύτερα απ' ό,τι το Σπαρματσέτο τον εαυτό του. Το τσακμάκι ήταν τόσο καθαρό-μέχρι και το εξωτερικό του περιβλήμα - και μέσα του εύρισκες τόση καλοσύνη. Καθώς αυτό πλησίασε, δημιουργήθηκε μια φωτεινή προσδοκία στο κερί- άναψε και η καρδιά του έλιωσε.

Περήφανα άναψε η φλόγα, όπως ένας θριαμβευτικός πυρσός σε μια χαρούμενη τελετή γάμου. Το φως ξεχύθηκε ολόγυρα λαμπρό και καθαρό, δείχνοντας το δρόμο μπροστά καθώς έλουζε με φως όλο το χώρο που τον περιβάλλει - τον αληθινό του φίλο - που μπορούσε πια να αναζητήσει την αλήθεια στη λάμψη του κεριού.

Ο κορμός του κεριού ήταν κι αυτός αρκετά δυνατός ώστε να κρατήσει την πύρινη φλόγα. Η μια σταγόνα μετά την άλλη, όπως οι σπόροι μιας νέας ζωής, κυλούσαν πάνω στο κεριό, μεγάλες και στρογγυλές, καλύπτοντας την παλιά βρωμιά με τη μάζα τους.

Δεν ήταν μόνο το φυσικό, αλλά και το πνευματικό ζήτημα της ένωσης αυτής.

Και το Σπαρματσέτο βρήκε τη σωστή θέση του σε αυτή τη ζωή- και έδειξε ότι ήταν ένα αληθινό κεριό. Συνέχισε να λάμπει για πολλά ακόμα χρόνια, δίνοντας χαρά στο ίδιο, αλλά και σε όλους τους άλλους γύρω του.

Χανς Κρίστιαν Άντερσεν (1805 - 1875)

Γεννήθηκε στις 2 Απριλίου 1805 στο Οντένσε, στο νησί Φιονία της Δανίας. Ο πατέρας του με τον καιρό ξέπεσε και δούλευε παπουτσιών, για να ζήσει την οικογένειά του. Αλλά, μην μπορώντας ν' αντέξει στη φτώχεια, πέθανε πολύ νέος, αφήνοντας το γιο του το Χανς ορφανό, με τη μητέρα του για μόνο στήριγμα.

Ο Χανς ήταν ένα περίεργο παιδί με εξαιρετική φαντασία. Πολλές φορές τον έβλεπαν να περπατά στο δρόμο σαν ονειροπαρμένος και το μυαλό του δεν το είχε πουθενά αλλού, παρά μόνο στα ποιήματα και στο διάβασμα. Προσπάθησε άδικα να μάθει την τέχνη του πατέρα του. Όταν τέλειωσε το σχολείο των άπορων παιδιών, μπήκε σε ένα ραφτάδικο, για να μάθει την τέχνη, αλλά ούτε και εκεί τα κατάφερε. Το ενδιαφέρον του κέρδισε το θέατρο, όπου αποστήθιζε ολόκληρες σκηνές από τα έργα που έβλεπε. Όταν ήταν με τους φίλους του, του άρεσε να απαγγέλλει και να τραγουδά. Ήταν δεκατεσσάρων χρονών, όταν, κυνηγώντας μια καλύτερη τύχη, έφθασε στην Κοπεγχάγη, με μόνη του περιουσία 30 φράγκα με σκοπό να γίνει ηθοποιός. Έδωσε εξετάσεις στη Βασιλική Σχολή θεάτρου, αλλά ήταν τόσο άσχημος και αδύνατος, που δεν τον δέχτηκαν.

Ευτυχώς είχε ωραία φωνή κι άρχισε να σπουδάζει μουσική, αλλά αρρώστησε ξαφνικά και έχασε τη φωνή του. Έτσι, το μόνο ταλέντο που του έμεινε ήταν το

ταλέντο της ποίησης. Οι σίχοι του άρεσαν και βρήκε έναν προστάτη, τον Κέλλαν, που τον έστειλε στο πανεπιστήμιο, όπου κέρδισε μια βασιλική επιχορήγηση. Το 1827 δημοσίευσε ποιήματά του και έπειτα εξέδωσε μια σειρά έργων που του εξασφάλισαν την παγκόσμια δόξα.

Αφού εξέδωσε αρκετά βιβλία, άρχισε τα ταξίδια του. Γύρισε τη Γερμανία, τη Γαλλία, την Αγγλία, την Ελλάδα, την Ιταλία, την Τουρκία και ταξίδεψε στην Ανατολή. Απόκτησε μεγάλη δόξα και η μεγαλύτερη ευτυχία του ήταν η υποδοχή που του έκανε η ιδιαίτερη πατρίδα του, το Οντένσε, που τον κάλεσε στα 1867. Πέθανε στις 4 Αυγούστου 1875 στην Κοπεγχάγη.

Έργο

Τα παραμύθια του εμφανίζουν καθαρά το δημοκρατικό στοιχείο. Οι κυριότεροι ήρωες των παραμυθιών του είναι φτωχοί και αδικημένοι άνθρωποι, που όμως έχουν ασυνήθιστα ψυχικά χαρίσματα, ευγένεια, ταλέντο, μεγαλοψυχία. Στα έργα του απεικονίζει τη ρεαλιστική και σύγχρονη του ζωή της μικροαστικής τάξης των πόλεων και χαρακτηρίζονται από δράση, χιούμορ και λεπτή σάτιρα. Η δημιουργία του Άντερσεν αποτελεί την κορυφή στις ρεαλιστικές τάσεις της δανικής φιλολογίας του 19ου αιώνα. Διηγήματα, δράματα, αλλά προπάντων παραμύθια, όλα του τα έργα διαπνέονται από γλυκιά μελαγχολία, συγκίνηση και ειλικρίνεια. «Οι δύο Βαρωνέσσες», «Παραμύθια για παιδιά», «Ιστορίες», «Καινούρια Παραμύθια» είναι μερικά από τα έργα του.

Μερικά από τα πολύ γνωστά παραμύθια του είναι:

- Den lille havfrue (**Η μικρή γοργόνα**)
- Keiserens nye klæder (**Τα καινούρια ρούχα του αυτοκράτορα**)

- De vilde svaner (Οι αγριόκυκνοι)
- Snedronningen (Η Βασίλισσα του χιονιού)
- Prinsessen på ærten (Η Βασιλοπούλα και το ρεβίθι)
- Tommelise (Η Τοσοδούλα)
- Den grimme ælling (Το ασχημόπαπο)
- De røde sko (Τα κόκκινα παπούτσια)
- Holger Danske (Χόλγκερ ο Δανός)
- Den lille pige med svovlstikkerne (Το κοριτσάκι με τα σπέρτα)
- Den standhaftige tinsoldat (Το μολυβένιο στρατιωτάκι)
- Dyndkongens datter (Η δύναμη της αγάπης)
- En rose fra Homers grav (Ένα τριαντάφυλλο από τον τάφο του Ομήρου)

Πηγή: [Βικιπαίδεια](#)

Αντί Επιλόγου

Καθώς διανύουμε το "Έτος Καβάφη", το μυαλό μας πήγε από το "Σπαρματσέτο" του Αντερσεν στα "Κεριά" του μεγάλου Αλεξανδρινού:

*Του μέλλοντος η μέρες στέκοντ' εμπροστά μας
σα μια σειρά κεράκια αναμένα –
χρυσά, ζεστά, και ζωηρά κεράκια.*

*Οι περασμένες μέρες πίσω μένουν,
μια θλιβερή γραμμή κεριών σβυσμένων·
τα πιο κοντά βγάζουν καπνόν ακόμη,
κρύα κεριά, λωμένα, και κυρτά.*

*Δεν θέλω να τα βλέπω· με λυπεί η μορφή των,
και με λυπεί το πρώτο φως των να θυμούμαι.
Εμπρός κυττάζω τ' αναμένα μου κεριά.*

*Δεν θέλω να γυρίσω να μη δω και φρίξω
τι γρήγορα που η σκοτεινή γραμμή μακραίνει,
τι γρήγορα που τα σβυστά κεριά πληθαίνουν.*

...και το παραμύθι θα μπορούσε να μας πει, ερμηνεύοντας με το δικό του τρόπο το ποίημα, πως έχει σημασία που έδωσαν το φως τους αυτά τα κεριά πριν σβήσουν... Κι αν πλήθυναν τα σβηστά κεριά, πλήθαινε κι ο κόσμος που πήρε κάτι από τη λάμψη τους.

Όπως στα ποιήματα του Καβάφη. Που μας φωτίζουν ακόμα!

OPENBOOK
Ανοικτή Βιβλιοθήκη

ISBN 978-960-99990-9-0

